1843. № 194.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dingsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is ƒ 5 in de drie maanden.

ZONDAG 1 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van een tot zes regels ƒ 1,00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

De heer VAN HALL *bij de opening der beraadslagingen over de begrootings-wetten.*

Bij de opening der beraadslagingen over de begrooting meende de heer VAN HALL het *standpunt* te moeten aanwijzen, waarop zich de ministers met betrekking tot die begrooting tegenover de Kamer bevonden. Het is eene nieuwe bijdrage, hoe men lang spreken en weinig zeggen kan.

Van de zaken zelve, van de begrootingen, van het *stelsel* van vereenvoudiging, dat de ministers zouden willen beweren gevolgd te hebben, acht de minister het beneden zich in eenige ontwikkeling te treden. Over de redenen, om welke de ministers nog niet hebben kunnen goedvinden, om, naar den wensch der Kamer en volgens den wil der grondwet, *alle* uitkomsten, die ten voordeele, en *alle* uitgaven, die ten laste van den staat komen, op de begrooting te brengen, heeft Z. Exc. een diep stilzwijgen bewaard. Eene zaak van te gering belang, om haar te vermelden scheen het hem de oorzaken op te geven, welke het aan de ministers zelve *ondoenlijk* maken, eene volledige staatsrekening te geven en de vertegenwoordiging te bewijzen, dat die onzekerheid haar niet verhinderen mogt de begrooting aan te nemen. Het scheen hem onnoodig aan de Kamer de overtuiging te verschaffen, dat alle verdere bezuiniging onmogelijk was.

Maar waarover sprak de minister dan? Wel, over het onderwerp, dat hem het liefste is en onuitputtelijk is; »zijne tong zal eerder verlammen", voordat hij daarvan zwijgt; over zijnen eigenen persoon, namelijk. Het *ik* vult twee derden van zijne redevoering. Er wordt wel van *zwakke krachten* bij herhaling gesproken, doch deze waren niet zwak genoeg, om den minister van het op zich nemen van eenen last terug te houden, onder welken twee zijner ambtgenooten bezweken. Wanneer hij van zijne *zwakke krachten* spreekt, zoo doet hij dit glimlagchende, ten einde de Kamer de beleefdheid zou hebben hem te zeggen, dat hij veel te nederig is, veel te gering over zich zelven denkt. »Zij kent immers zijne edele bedoelingen; zij weet, hoe warm hem het hart voor koning en vaderland slaat; zij kent zijne beschouwingen omtrent de volstrekte noodzakelijkheid van bezuiniging." Zeker, ten einde van dit laatste een duidelijk bewijs te geven, [illegible] de minister, nog korte dagen geleden, eenen nieuwen hoofdambtenaar bij zijn departement benoemen, van hetwelk anderen niet [illegible] grond de nutteloosheid betoogden en [illegible] onze vereeniging met België, [illegible] niet talrijker dan thans, vooral [illegible] waren, was.

Het *ik* [illegible] liet niet toe, dat Z. Exc. eene verklaring [illegible] hoe het kwam, dat aan hem thans [illegible] »aan welke geen zijner ambtgenooten, [illegible] beschouwingen deelen", vier maanden [illegible], dat zij tot *misrekeningen, [illegible]* leidde, geoorloofd heeft toeschijnen. Tegenover den geliefden persoon des ministers is zoo iets, wij begrijpen het, eene niets beteekenende beuzeling, maar op zich zelve echter groot genoeg om vermelding te verdienen.

De slotsom van 's ministers woorden is, »dat »hij eindeloos (hoe op het spoor van volharding en »langzamen vooruitgang voortgaat." Wij moeten zeker den heer VAN HALL den lof toekennen, dat hij zeer *volhardend* is. Hij *volhardt* steeds met aan de grondwet de ongerijmdste en onmogelijkste uitleggingen te geven; hij *volhardt* met wetten voor te stellen, welke zelfs zijne beste vrienden in verlegenheid brengen, en welke de vertegenwoordiging of verwerpt, of doet intrekken. Hij *volhardt*, ondanks al de bewijzen, door hem gegeven, dat »*zijne zwakke krachten*" niet in staat zijn, om het land van nut te zijn, ondanks dat zelfs leden der Kamer hem meer dan eens aangetoond hebben, dat zulk een minister niet zeggen kan het vertrouwen der natie te bezitten, zijnen persoon aan het land op te dringen, als den eenigen, die redding aanbrengen kan. *Volharding* zullen wij hem zekerlijk niet ontkennen, ware hij wat minderd *volhardend*, hoe gelukkig ware de natie!

Zijn *vooruitgang* is *langzaam*, zegt hij, ja, zekerlijk, zeer langzaam; en daar hij ongelukkig langs eene glibberige steilte naar boven klimt, glijdt hij, terwijl hij meent voort te gaan, steeds meer en meer achteruit en vindt zich ten slotte aan den voet des bergs, welks top hij wenschte te bereiken.

Of de minister zich-zelven kent, behoeven wij thans niet te beoordeelen. Hetgeen hij deed, spreekt luide genoeg. De Kamer kent hij zeker niet, wanneer hij zegt, dat zij »behoud wenscht van hetgeen »bestaat, zoo wel ten opzigte van onze staatswet, »(mits men zich niet aan de doode letter daarvan »blijve hechten) als ten opzigte van het openbaar »krediet."

Behoud der grondwet wil de Kamer niet en de natie nog minder. De eenige vraag, waar het hier op aankomt, is; zoude men van eene herziening op *dit* oogenblik, met de tegenwoordige ministers, zich gunstige gevolgen kunnen voorstellen? Dit hebben wij meermalen betwijfeld; de gehoudene beraadslagingen hebben doen zien, dat ook anderen daaraan twijfelen. Het uitstellen eener herziening is dus niet, dewijl de Kamer, dewijl het volk de staatswet *behouden* wil; het is, dewijl zij eene *volledige* herziening en geene herhaling der teleurgestelde verwachting van 1840 wil. Geen *behoud* der staatswet, maar wel degelijk, zoolang zij bestaat, *letterlijke*, stipte navolging harer bepalingen, geene verbetering der grondwet zonder herziening. Aan de doode letter der wet niet te blijven hangen, is vaak de leer van hen, aan welke de wet niet bevalt, die haar willen ontduiken, en die echter haar niet durven veranderen. Zij beroepen zich dan op eenen *geest* der wet, die inderdaad niets anders is dan het dikwerf zeer gebrekkig inzigt van hen, welke dien zoogenaamden geest inroepen. De letter der wet regeert ons, zij behoort opgevolgd te worden. Had men die doode letter, gelijk men haar noemt, opgevolgd, DUCASE ware niet uit het land gezet, het tractaat met België ware niet in zijn geheel door de Kamer goedgekeurd; men zoude niet gepoogd hebben de procureurs- en advokaten-generaal bij de hoven van den minister afhankelijk te maken; men zou geene privilegiën in het stuk van belasting vastgesteld hebben; niet de afschaffing der provinciale hoven voorgedragen hebben; geene uitgaven en inkomsten des rijks van de begrooting afgelaten hebben, enz. De eerbied voor de letter zou ons daartegen bewaard hebben; en men zou deze niet krachteloos gemaakt hebben, door zich op eenen altijd willekeurigen geest te beroepen.

Behoud van het tegenwoordige openbaar krediet kan ook moeijelijk de wensch der Kamer zijn. Van weinig landen is het openbaar krediet zoo slecht als het onze; wanneer wij slechts den prijs onzer fondsen met dien van naburige landen vergelijken, bemerken wij spoedig, hoe veel geringer het vertrouwen is, dat men in ons stelt, dan in anderen, welke dikwijls de hulpmiddelen missen, die wij bezitten. Neen, geen *behoud* van het tegenwoordig crediet, maar *verbetering* wil de Kamer, behoeft de natie.

De gansche redevoering is een nieuw staaltje van de welsprekendheid en het fijne oordeel van onzen wijsgeerigen minister VAN HALL.

Buitenlandsche berigten.

PERZIE

Erivan, 20 julij. Twee Fransche officieren, welke de schach van Perzie in dienst had genomen om zijn leger te oefenen, zijn hier aangekomen, om zich naar Konstantinopel te begeven. Het zijn de heeren *Delacroix* en *Pigeon*. Uit hunnen mond heb ik de volgende bijzonderheden vernomen. De weinige reguliere troepen, welke door de Fransche officieren geoefend waren, zijn sedert twee jaren weder uiteengeloopen. Perzie heeft geen leger, en wanneer het den schach ook al gelukken mogt, een ongeregelden hoop van 20,000 man bijeen te brengen, zoo zouden deze toch nimmer tegen de Turksche troepen stand kunnen houden. Bovendien zou de schach zich zonder toestemming van Rusland nimmer in zulk eene onderneming inlaten. De invloed van den Russischen gezant graaf *van Medem*, is aan het Perzische hof almogend. Geen eisch van hem waagt men af te slaan, wanneer deze door eene bedreiging ondersteund wordt. Ook de Engelsche gezant staat thans op een goeden voet aan het Perzische hof, maar zijne stem is in Teheran oneindig minder gewigt dan die van den graaf *van Medem*. De schach en zijnen vizier *Hadschi-Mirsa-Agasi* weten zeer wel, dat Rusland in de Kaukasische provinciën 140,000 man slagvaardig houdt, terwijl het Engelsche leger Afhanistan geruimd heeft. (*A. A. Z.*)

ITALIE.

Van de Italiaansche grenzen, 21 sept. Wat tot dusver omtrent eene demping des opstands, en eene vernietiging der benden in Romagna, Modena, het Florentijnsche en Sardinische gemeld is, blijkt zonder eenigen grond te zijn. Integendeel hebben de opstandelingen in den laatsten tijd nieuwe versterkingen aan zich getrokken, met welke zij hunne strooptogten vooral naar het Noorden, naar Piemont, hebben uitgestrekt. De benden, welke wij goed georganiseerd zijn, schijnen naar een gemeenschappelijk plan te handelen. Daar zich onder hen lieden bevinden, welke het bergachtig terrein en alle schuilhoeken naauw-

kenrig kennen, zoo zal het aan de gewapende magt zeer moeijelijk vallen hen te naderen. Aan geld schijnt het hun evenmin te ontbreken, en hunne handlangers voorzien hen van al het noodige. Hun plan is duidelijk zich zoolang staande te houden, tot dat de propaganda hun krachtiger de hand kan bieden. Deze is bij voortduring ijverig bezig den geest van ontevredenheid aan te kweeken. Revolutionaire pamfletten van allerlei aard, worden in de steden en op het land verspreid. Op verschillende plaatsen van den kerkelijken staat en Modena is geld onder het volk verdeeld, een bewijs, dat er in Italië nog altijd dwazen gevonden worden, welke voor eene wanhopige zaak offers brengen. Tot nog toe hebben de pogingen der revolutionairen bijna alleenlijk onder de proletarii, waaraan Italië rijker dan eenig ander land is, weerklank gevonden; en burger en landman, hoewel zeer ontevreden met den staat van zaken, houdt zich over het algemeen rustig. Men kan als zeker aannemen, dat het komplot niet alleen door geheel Italië verspreid is, maar ook in Zwitserland, Malta en in Frankrijk deszelfs vertakkingen heeft. Ook trachten de ontevredenen nog altijd den hersenschim eener Fransche ondersteuning te verbreiden, van daar het gerucht dat de Franschen in Ancona geland zouden zijn. Den uitslag van dit alles moet ieder verstandig man als zeer jammerlijk beschouwen. Al mogt de beweging zich ook zoo zeer uitbreiden, dat de Italiaansche regeringen dezelve geen meester kunnen worden, zoo is Oostenrijk ieder oogenblik gereed haar de helpende hand te bieden. De hoofdschuldigen zullen zich uit de voeten maken, en hunne intrigues van buiten af, even als thans, toestoken. De rust zal voor eenigen tijd hersteld zijn, maar den geest der revolutie zal men niet verbannen. Op een duurzamen vrede is niet te rekenen; wanneer de Italiaansche regeringen niet afwijken van hun heilloos stelsel, dat alle morele en materiële belangen verlamt.

PRUISSEN.

Berlijn, 23 *sept.* Volgens een heden aangekomen estafette zou het graauw in Lubeck, in weerwil van de krachtdadigste maatregelen, de stadsgevangenis bemagtigd, en de gevangenen bevrijd hebben. Deze zouden vervolgens de stad in alle kanten in brand hebben gestoken, zoodat men bevreesd zou moeten zijn, dat dezelve geheel in asch wierd gelegd, en men dus met bange verwachting nadere berigten te gemoet ziet. (*D. A. Z.*)

ENGELAND.

Londen, 26 *sept.* De tijding van den opstand in Griekenland heeft de Engelsche fondsen ¼ pCt. doen dalen, daar men, ingeval van interventie, beducht is voor moeijelijkheden tusschen Rusland en de overige groote mogendheden.

FRANKRIJK.

Parijs, 27 *sept.* Heden wordt van den eenen kant gezegd, dat Barcelona zich aan het gouvernement te Madrid heeft onderworpen, van den anderen kant, dat Valencia en Cadix zich, even als die stad en Sarragossa, voor eene centrale junta hebben verklaard.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 29 *sept.* Op het oogenblik ontvangen wij het blad: de *Grieksche Opmerker* van 3 tot 15 september, hetgeen van de te Athene voorgevallen omwenteling verslag doet. De *Opmerker* zegt, dat zij volbragt is zonder dat eenige vijandige kreet, zelfs niet tegen de Beijerschen, gehoord is. De staatsraad heeft van den koning verlangd, dat Z. M. een nieuw ministerie benoemen zou, waartoe die raad de heeren *Metaxa* als president en voor de buitenlandsche zaken, *Palamidis* voor de binnenlandsche zaken, heer *Londos* voor oorlog, *Camaris* voor marine, *Mansolas* voor justitie en *Schinas* voor onderwijs en eeredienst aanbeveelt, voorts, dat de koning binnen eene maand eene nationale vergadering zamenroepe, om over de definitieve constitutie des lands te raadplegen; gemelde vergadering verlangde de staatsraad dat bijeengeroepen wierde, overeenkomstig de laatste verkiezingswet in kracht voor 1833. Aan dit tweede gedeelte van het verlangen des staatsraads heeft koning *Otto* reeds denzelfden dag (15 september) bij eene ordonnantie van zamenroeping voldaan. Het diplomatiek ligchaam had zich met het krieken van den dag naar het paleis begeven en den bevelhebber der gewapende magt voor de onschendbaarheid van den persoon en van het paleis des konings verantwoordelijk gesteld. Naderhand heeft dat zelfde ligchaam zich bij den koning vervoegd en is bij hem gebleven, zelfs toen Z. M., omringd door het nieuwe ministerie, zich op het balkon vertoond heeft aan het volk, dat hem met gejuich ontvangen heeft.

's Gravenhage, 27 *sept.* Ofschoon de heer *Rochussen* spoedig te Brussel wordt te gemoet gezien, willen sommigen echter weten, dat Z. Exc. niet direct uit deze residentie derwaarts is vertrokken.

Het gerucht is verspreid, maar wordt hier voor ongegrond gehouden, dat de heer mr. *Schooneveld* tot minister van justitie zou worden benoemd, en dat Z. Exc. de minister *van Hall* voortdurend met de portefeuille van financiën belast zou blijven. (*Rotterd. Courant.*)

's Gravenhage, 28 *sept.* In de morgen-zitting der Tweede Kamer van heden, hebben nog het woord gevoerd de heeren *van Nes*, *van Akerlaken*, *van Dam van Isselt* en *Brouwer*.

In de avond-zitting hebben nog gesproken de heeren *Mutsaers*, *van Goltstein*, *Buma*, *Star Busman*, *de Jong van Beek en Donk*, *den Tex*, *Nederburgh van Rosenthal*, *van Sasse van Ysselt*, *Bruce* en *Romme*.

De heer *van Goltstein* betoogt de ontijdigheid der beraadslaging; 1o. omdat de middelen niet genoeg bekend zijn. Het is ook niet zeker, dat er buitengewone belastingen gevorderd worden. Een lid der vergadering heeft een plan voorgedragen, dat wel bestreden is, maar waarvan de gronden tot bestrijding nog niet genoegzaam door de regering zijn toegelicht; Een *tweede* punt van bezwaar, ziet de redenaar in het niet aanwezig zijn van een' vasten minister voor de financiën en voor de buitenlandsche zaken. Een tijdelijke minister kan geene genoegzame inlichtingen geven. Er zijn voorts nog andere bezwaren, reeds bij de behandeling eener vorige begrooting opgegeven, als: de gelden aan de agnaten van Nassau, het aandeel van Luxemburg in de nat. schuld; de schadevergoeding voor het gemis van een deel van dat groothertogdom. Thans kan de redenaar daar nog bijvoegen de regeling der verschillende achterstanden, welke 59 millioenen bedragen. Om al deze redenen moet hij zich tegen de begrooting verklaren, en wel allereerst tegen het 1ste hoofdstuk. Dit is de grondwettige weg. Die afstemming geschiedt niet om den inhoud van het hoofdstuk, maar omdat hetzelve deel uitmaakt van de begrooting — Spreker onderzoekt ook de kwestie van eene herziening der grondwet. Dezelve staat eigenlijk volstrekt niet in verband met het al dan niet ontijdige der beraadslaging. Van alle zijden is die herziening echter ter sprake gebragt, en men heeft ze zelfs als een schrikbeeld doen gelden. Dit zijn echter woorden zonder zin, welke geen' invloed op de beraadslagingen moeten hebben. — Spreker betoogt het noodzakelijke eener herziening. Zonder dezelve is het regeren onmogelijk. Dit is nog onlangs bij de conversie-wet gebleken. Zoo de regering in de mogelijkheid ware geweest, een beroep op de natie, te doen, dan had zij zich kunnen overtuigen, of deze al dan niet de inzigten der Kamer deelde. De redenaar is echter overtuigd, dat eene regeling onzer financiën de herziening moet voorafgaan.

De heer *van Rosenthal* beschouwt de tegenwoordige beraadslaging ontijdig en onstaatkundig. Hij verhoovaardigt zich tot de voorstanders der conversie-wet te hebben behoord. Hij vindt daarin eene gemoedsrust voor zich zelven. Ware die wet aangenomen, dan zou het tegenwoordige oogenblik zeker zoo vele bezwaren niet opleveren. Er bestaat op dit oogenblik nog eene geheele onzekerheid, op welke wijze het verbroken evenwigt tusschen uitgaven en ontvangsten zal worden hersteld. Door eene aanneming van de geheele begrooting zal die onzekerheid niet ophouden. De regering zal daardoor geene kracht erlangen. Alsdan zullen de hooge uitgaven gedurende twee jaren worden bestendigd, zonder dat de middelen, om dezelve te dekken, zullen aangewezen zijn. De grondwet kan zeker niet gewild hebben, dat die middelen als het ware uit de lucht gegrepen werden. De vaststelling eener belasting op de inkomsten zal eene vermindering van andere lasten ten gevolge hebben. Ook daarop is niet gerekend. In die onzekerheid, hoe die middelen zullen worden vastgesteld, is het hem niet geoorloofd, de begrooting van uitgaven in te willigen. Het is wel een teeder vraagstuk, om het eerste hoofdstuk af te stemmen, doch wanneer er geene praeliminaire quaestie opgeworpen wordt, dan bestaat er geene mogelijkheid, zijn gevoelen op een andere wijze kenbaar te maken. Mogt het eerste hoofdstuk worden afgestemd, dan zal de natie, ten gevolge der gehouden openbare beraadslagingen, weten, dat dit niet geschiedt, om den eerbied, aan het geëerbiedigde hoofd van den staat verschuldigd, te schenden, maar alleen, omdat men het oogenblik ongeschikt acht, eene tweejarige st[…] begrooting aan te nemen. — Ook hij acht eene her[…]ning der grondwet wenschelijk: ook hij gelooft, […] men daartoe zal moeten overgaan, doch hij zou […] op dit oogenblik onraadzaam beschouwen. Eerst […] de regeling van 's rijks financiën, bij meerdere kal[…] zal men zich met dat gewigtige werk kunnen b[…]houden. Thans zou men daardoor de regering […] kracht ontnemen. Men moet het geschikt tijdstip […] gerustheid afwachten. Dan kan daaruit eene nation[…] kracht ontstaan en er eene nationale regering […] voortkomen. Hij stemt tegen het eerste hoofdstuk[…]

De heer *Bruce* verklaart zich tegen het eerste hoof[d]stuk. Ook hij beschouwt de behandeling der begrooti[ng] op dit oogenblik ontijdig. Hij merkt die behandel[ing] van het budget als het geschiktste oogenblik a[…] om de handelingen der ministers ter toetse te breng[en.] Om echter het stelsel en het beginsel van een mi[nis]terie ter toetse te brengen, behoort er een minister[ie] aanwezig te zijn, en dit is het geval niet, nu er t[…] hoofden van departementen (die voor buitenl. zak[en] en die voor financiën) ontbreken. Bij de aanwez[ige] ministers bestaat geen vaste wil, geene vaste beg[in]selen. Aan het einde der zitting beschouwen deze[…] als eene redding der financiën datgene, wat men […] den beginne voor onuitvoerlijk, onmogelijk hiel[d,] dat is eene belasting op de inkomsten. Naar […] meening, waren ook de uitgaven niet door de midd[e]len gedekt. Wie weet of men ooit tot eene belast[ing] op de inkomsten zal besluiten en overgaan die tha[ns] onder de middelen als eene stellige inkomst wor[dt] gerangschikt? Hij gelooft, dat men teregt de conve[r]sie-wet heeft verworpen, daar dezelve geen afdoe[nd] redmiddel opleverde. Hij oordeelt, dat de regeri[ng] zich niet beklagen kon, niet dikwerf de ondersteuni[ng] der Kamer te hebben verworven. Het komt he[m] raadzamer voor, dat alle hoofdstukken worden […]gestemd, dan dat dit het geval zij, ten aanzien va[n] sommige. Ook hij acht eene herziening der grondw[et] wenschelijk, maar meent dat deze op dit oogenbli[k] geene plaats kan hebben. Eerst dienen de financi[ën] des lands geregeld te worden.

De heer *Romme* acht de behandeling der begrooti[ng] op dit oogenblik voor ontijdig, docht meent alleen aa[n] het eerste hoofdstuk zijne toestemming niet te moete[n] weigeren.

Geen der leden meer het woord verlangende, word[en] de beraadslagingen gesloten.

Morgen ochend ten elf ure zal Z. Exc. de minist[er] *ad interim* met het beheer der financiën belast, […] eerst het woord voeren.

Er hebben thans *veertig* leden der Kamer h[et] woord gevoerd, waarvan zich 21 *tegen* en 19 *voor* [het] eerste hoofdstuk hebben verklaard.

's Gravenhage, 29 *sept.* In de zitting van de Tw[ee]de Kamer der Staten-Generaal van heden, zijn […] beraadslagingen over de begrootingswetten voortge[zet.]

Onderscheidene ministers hebben het woord gevoer[d.] Bij het sluiten dezes, is het nog tot geene stemmi[ng] gekomen, en is de minister van binnenlandsche zak[en] aan het woord.

Rotterdam. Zij, die met de *Geschiedenis van Ne[der]land* niet geheel onbekend zijn, zullen zich wel herinn[e]ren, welk eenen belangrijken invloed, in vorige eeuw[en,] *de rederijkers* op de zeden, beschaving en verlich[ting] hunner tijdgenooten uitoefenden; ook in onzen […] bleven zij lofwaardig werkzaam vooral ook aan S[…]ne's bloemrijke beemden, *getuige* daarvan zij, e[…] anderen, Haarlems zinrijke gedenksteen ter nage[dach]tenis *aan den edelen* RIPPERDA *en Haarlems in[gezie]tenen toegewijd*, geplaatst in de zaal der S[…] *Doelen*, *getuige* die zoo *smaakvol gebeitelde* […] geplaatst bij het graf van *Nederlands Pui[…]* onzen onsterfelijken BILDERDIJK, beide door de K[amer] der rederijkers aldaar, aan de stad ten geschen[ke] gegeven.

Ook hier ter stede bloeit thans weder een tak van […] alouden lofwaardigen stam, onder de zinspreuk […] *inspanning uitspanning*. Dit letterkundig genoots[chap] dezer dage iets willende daarstellen ter uitspa[nning] harer leden, koos daartoe een *schuttersfeest*, het[…] hoezeer geheel ingerigt in den zin der feesten […] onze aloude rederijkers, echter gemoderniseerd, […]vol gewijzigd was naar den tegenwoordigen […] des tijds.

Hetzelve had plaats in de *societeit Concordia* […] waar de Kamer der heeren rederijkers gevestig[d …] het feest nam aanvang met het schieten […] schijf, welke zeer doelmatig door een bekwa[…] vuurwerker vervaardigd was. Nadat de schutte[rs …]

[illegible] malen hadden geschoten, gelukte het den heer [illegible] het doel te treffen, waarop hij als koning van het feest de allereerste hulde ontving van den heer P. L. [illegible] BRUGH van Amsterdam, door zijn schitterend expresselijk daarvoor vervaardigd *vuurwerk* zoodanig [illegible], dat het op eene zeer verrassende wijze zonder lont door het schot des *konings* zelf ontbrandde. Vervolgens werd door den eersten *voorzitter* tot den [illegible] NIMRODSZOON eene toepasselijke aanspraak gerigt, gevende de verzekering dat 's konings borst eerlang met den lauwer der eere prijken zoude, want dat de avond van 19den november reeds bestemd was, om hem in de volle vergadering met den zilveren medaille van verdiensten te kroonen, waarna hij [illegible]statig door heeren ceremoniemeesters en het bestuur der Kamer, voorafgegaan door een korps muzikanten naar het koninklijk kleedvertrek werd geleid.

In de pauze, onder het steken der trompetten, naderden twee wapenherauten, gevolgd door vier gekleurde staatsdames, welke kennisgaven, wie de koning tot koningin van het feest gekozen had; kort daarna volgde een optogt, in de brillantste costumes allegorisch voorstellende: *Den intogt van hertog* [illegible] VAN BRABAND *en deszelfs gemalin binnen Mechelen;* voorafgegaan door muzijk en toortsdragers, gevolgd door ridders, edelen en landsknechten des hertogs, met namen en titels in de gedrukte programma's vermeld; [illegible] de fraaije tuin- en ruime plaats alom verlicht; [illegible] waren koning en koningin op vorstelijk getooide paarden gezeten, door schildknapen langzaam bij den toom voortgeleid; daarachter volgden des hertogs hofnar, een *origineel*, die door zijne geestige luimen het gezelschap uitmuntend vermaakte; waarachter de stoet ingeregelde orde volgde. De leverancier der verschillende costumes, de heer MORRIEN, mr kleermaker alhier, welke de kleederdragt naar den tijd waarin de optogt voorviel, zoo juist had in het oog gehouden en geene moeite had gespaard, het feest door prachtige costumes en decorums allen luister bij te zetten, verdient hier met lof te worden genoemd.

In de zoo groote fraai gedecoreerde zaal nam het vorstelijk paar plaats op de voor hetzelve bestemde luisterrijke troon; hierop volgde eene uitmuntende bevallig gezongene cantate, afgewisseld door dichtregelen van eenige leden zoo krachtvol als hartelijk, koning en koningin toegewijd, hetwelk daarna door den koning met eene toepasselijke toast werd beantwoord, waarna het gecostumeerd bal door het vorstelijk geopend werd; hetzelve duurde, tot in den morgenstond, loopende het feest met de meeste orde af, waartoe de activiteit van heeren ceremonie-meesters mede veel bijdroeg.

Moge nog dikwerf zoo hier als elders gelijksoortige vreugdefeesten in dien geest plaats hebben, dan zullen de onschuldige volksvermaken onzer waardige voorvaderen wederom herleven en bloeijen, en velen terughouden van andere meer kostbare en dikwerf laakbare uitspanningen.

Mengelwerk.

Bouwkundige berigten uit België.

Als een bewijs voor den ijver, waarmede men zich thans in België onledig houdt, de middeleeuwsche gebouwen te herstellen, kan het volgende dienen. De twee torens van de St. Gudule te Brussel zijn zorgvuldig hersteld en het sierlijke beitelwerk, dat door den tijd beschadigd was, is steen voor steen vernieuwd. De kerk van Notre-Dame de Finistère is omringd met stellaadjen, die uitgebreide herstellingen beloven. Even zoo is dit het geval met de luchtige spits van den toren van Antwerpen, waarvan wordt gezegd: »dat men nu gerust de 622 trappen en de bovenste gaanderij »beklimmen kan, zonder gevaar te loopen met de eene »of andere torenspits naar beneden te tuimelen.« GUNST werkt aan het koorgestoelte, hetwelk een meesterwerk van houten beeldhouwwerk is. Te Gent ondergaat de St. [illegible] eene volkomene restauratie. De kerken van [illegible] van Notre-Dame en de kapel van [illegible] zijn hersteld; en aan de eerbiedwaardige [illegible]kerk van Doornik, het oudste kerkelijk gedenkteeken in België, worden sedert een jaar ernstige pogingen [illegible] tot meerdere hechtheid en eene herstelling in [illegible] ouden geest. Het stadhuis van Leuven, een juweel [illegible] zijne wedergade niet heeft, wat de fijnheid van [illegible] beeldhouwwerk betreft, is reeds zorgvuldig hersteld en het stadhuis van Brussel is onderhanden.

Ten bewijze, dat het Nederlandsch gouvernement [illegible] belang schijnt te stellen in de restauratie van [illegible] gebouwen, vermelden wij dat men behoeve der Groote of Lieve-Vrouwe-kerk der hervormde gemeente te Breda, uit 's rijks kas is toegestaan eene som van *f* 4000. De ingenieurs van den waterstaat zijn belast met de uitvoering der herstellingen, welke onder anderen zullen bestaan:

In het *afbreken* tot op de eerste bindlaag en verder *geheel* opruimen van het torentje staande op het kruis der kerk; en in het digtmaken der daardoor veroorzaakte openingen in de vier op dit punt aanloopende leijen daken.

In het aanbrengen van *zinken* buizen van n°. 11, hebbende eene middellijn van acht duim, in plaats der oude *looden*.

In het vervolgen der bestaande *steenen* balustrade door een *eiken* dito.

In het opnemen der leijen en planken-bekleeding van de lage daken over eene gezamenlijke oppervlakte van 228 vierkante ellen en het beleggen van dit gedeelte met 58 vierkante ellen *blaauwe dakpannen* en de overschietende met *roode*.

Voorts moet het benedenste gedeelte van een lichtkozijn, in het zoogenaamde bakkers-koor, van af het rabat tot het begin van den toog, of van het loofwerk met eenen één-steensmuur van IJsselschen ondersteen, in kalkmortel worden digtgemetseld; en zullen de lichtramen in de kerk; te zamen 51 stuks, alleen hersteld worden door het uithakken en opzuiveren der losse of afgevallene gedeelten van de gehouwen stijlen en het loofwerk tot op zoodanige diepte, als de directie zal noodig oordeelen, waarna deze gedeelten weder onder dezelfde afmetingen als het bestaande moeten worden bijgewerkt met eenen welbereiden kalkmortel, gemengd met *roggemeel*.

(Op verzoek overgenomen uit de *Bouwkundige Bijdragen*, uitgegeven door de maatschappij ter bevordering der bouwkunst, te Amsterdam, 1o. juni, 5de stuk, pag. 200.)

Ingezonden stukken.

Aan mejufvrouw T. L. J. C.

UEd. heeft goedgevonden aan den heer redacteur der *Arnhemsche Courant* een brief te schrijven, welke geplaatst is in het nommer van zondag den 10den dezer, over zekere huwelijks-aanvrage in den *Utopiaanschen Moniteur*.

Mejufvrouw! jonkvrouw! of wat gij ook zijn mogt, ik vind mij opgewekt tot eenige repliek op uw geschrijf, hetwelk, wel is waar, niet aan mij, maar aan de redactie gerigt is, doch waarop ik mij geregtigd acht aanmerkingen te maken, vermits het openlijk in druk is uitgegeven, en ik twijfel niet, of de redactie, ofschoon zij-zelve wel in staat is UEd te antwoorden, zal wel de beleefdheid hebben, ook mijn opstel te plaatsen, al ware het ook alleen uit *courtoisie* jegens de dames, want UEd. gelieve te weten, dat ook ik eene dame ben.

Ook ik lees, van tijd tot tijd, de *Arnhemsche Courant*, ook sla ik wel eens een oog in den *Haarlemmer*, en in de *Boekzaal der geleerde wereld*, (welke laatste ik als de geschiktste lectuur onder het kousenbreijen beschouw); doch voor het overige bemoei ik mij met geene geleerdheid of politiek; het dunkt mij ook beter, dat aan de mannen over te laten, die van nature meer geplaceerd schijnen tot harrewarren. Ik bepaal mij liefst tot den huishoudelijken kring, welken ik beschouw als het eigenlijk element van onze kunne. Het schrijven in een dagblad is dan ook heel weinig mijne zaak, zoo als UEd ook zult opmerken, dat het mij zeer onhandig afgaat. Ik versta beter de kunst om snijboonen in te maken en augurkjes, of schoon (onder ons gezegd) sommigen, die ze proeven, wel eens zeggen, dat ik wat ruim met de peper omga; nu, dat is tot daar aan toe, ieder zijn smaak; ik houd van het *piquante*. Het confijten is minder mijn *fort*, ook acht ik het minder nuttig, want zoetigheden bederven de maag.

Wat ik nu eigenlijk zeggen wilde, mejufvrouw! is, dat UEds. straks gemelde brief mijn gemoed zeer getroffen, ja, met *malaise* vervuld heeft. Ik moet UEd. volstrekt, in het belang der eer onzes geslachts, eenige teregtwijzing toedienen, want uw geschrijf heeft de strekking ons fatsoen te compromitteren, en op dat punt ben ik delicaat.

UEd. zegt, te lezen alle mogelijke soorten van vaderlandsche tijdschriften en dagbladen. UEd. politiseert dus. Alle dagbladen lezen, dat laat ik nog gelden, als men er den tijd toe heeft, maar *alle mogelijke* vaderlandsche tijdschriften, waaronder die uitsluitend regtsgeleerdheid, genees-, wis- en natuurkunde en dergelijke vakken van hoogere studie behandelen, — dat komt mij eene verbazend vreemde liefhebberij voor. Maar UEd. is voorzeker eene *savante!* ja, dat moet zijn, anders is die lees- en politiseer-manie mij onverklaarbaar. Maar gij, mejufvrouw, die uw neusje in alle geleerdheid steekt, hebt gij wel eens gelezen, wat MOLIÈRE zegt?

Il n'est pas bien honnête, et pour beaucoup de causes,
Qu'une femme étudie et sache tant de choses.
Former aux bonnes moeurs l'esprit de ses enfants,
Faire aller son ménage, avoir l'oeil sur ses gens
Et régler la dépense avec économie,
Doit être son étude et sa philosophie.

Maar ik mag het lijden, dat UEd. eene *savante* is. Ik, voor mij, houd het met MOLIÈRE; maar toch, was het anders niet, ik zou er de pen niet om op het papier gezet hebben. Hetgeen mij contrariëert is, dat UEd. zoo veel belang er in stelt te vernemen, of de Utopische huwelijks-aanvrager zijne courant-vrijaadje al dan niet ernstig gemeend heeft, en UEd. zelve aanbiedt met den Moniteur in nadere correspondentie te treden, en met dien aanvrager, zoo hij een eerlijk huwelijk bedoelt, volgaarne in kennis wil komen. — Wel, mejufvrouw de *savante!* dat is te erg. Tot dusverre waren het alleen de mannen, de vrijers, die bij courant-advertentie eene vrouw zochten, gelijk men ook op die manier eene keukenmeid zoekt; maar nimmer nog heeft eene vrouw of meisje zich bij courant-annonce openlijk tot nadere kennismaking aangeboden. Deze handelwijze strijdt zoodanig tegen het kiesch gevoel, tegen die fijne tact van decentie, tegen die zedigheid en schaamachtige ingetogenheid, welke men als het schoonste sieraad onzer sexe beschouwt, en waarop ieder weldenkende en wel opgevoede vrouw den hoogsten prijs moet stellen, dat ik geene woorden kan vinden om uit te drukken, hoe sterk ik geïndigneerd ben over uwen roekeloozen stap.

Zijn wij dan nog niet genoeg gedeclineerd, doordat de trouwlustige jongelieden ons bij courant-advertentie oproepen, om met hen in het huwelijk te treden, en zoodoende toonen, ons wel in staat te achten met den eersten den besten onbekende over zulk een kiesch onderwerp in briefwisseling te treden? Moeten wij zelve nog, gelijk UEd. doet, ons compromitteren, en zoodoende den vernederenden dunk, dien men van ons heeft opgevat, door onze eigene handelwijze regtvaardigen? Wat zal er worden van de *égards*, die wij van de mannen jegens ons eischen, zoo wij onbezonnen genoeg zijn, de *égards* voor onze eigene waardigheid uit het oog te verliezen?

En nu veronderstellen wij altijd nog het beste geval, wij nemen die bedoelde courant-aanvragen in serieusen zin op. Maar wie staat er u voor in, dat menig zoodanig aanvrager niet een grappenmaker is, die er de kosten eener advertentie voor over heeft, om zich vrolijk te maken met de brieven van eenige ligtgeloovige dames? Hoe vernederend!

Wat dien Utopiaanschen aanvrager betreft, kan ik niet beslissen, of hij ernstig, dan wel *en badinage*, spreekt. Het schijnt in Utopië dol toe te gaan, men kan dus niet regt bepalen, wat die advertentie beduidt. Ik, voor mij echter, denk, dat het wel eene *persifflage* kan zijn, en dat het *ridendo dicere verum* wel betrekking kan hebben op den burlesken vorm dier annonce. Ik vermoed, dat de steller dier aanvraag de losse, ligtvaardige behandeling van een onderwerp, door UEd. teregt ernstig en gewigtig genoemd, heeft willen ten toon stellen. De Utopiër heeft, welligt te hooge denkbeelden van eene huwelijks-aanvraag, te veel achting voor het kiesgevoel der schoone sexe, dan dat hij zonder ergernis zou kunnen zien, dat jongelieden, in plaats van zich de aangename moeite te getroosten om een meisje te zoeken, de dames doodeenvoudig bij courant-advertentie uitnoodigen, om zich per franco-briefje tot nadere kennismaking aan te melden. Wat dunkt U mejufvrouw! wie zou het meest achting voor het gewigt eener huwelijks-verbintenis, en voor de waardigheid en het kiesch gevoel der vrouwen aan den dag leggen, hij, die bij courant-annonce eene vrouw vraagt, of hij, die de couranten-vrijers een tik met het zweepje der satire geeft?

Hoe UEd. daar ook over denken moge, ik denk er het mijne van, en wil UEd. den goeden raad geven, om de bedoelingen van dien Utopiër niet te geredelijk als ernstig gemeend op te vatten, gelijk ik UEd. ook welmeenend zou aanbevelen, op geene huwelijks-aanvragen bij courant-annonce op dezelfde wijze aanbiedingen tot kennismaking te doen, maar liever te wachten, tot men UEd. bij persoonlijk aanzoek, volgens de aloude eerzame zeden en gebruiken ten huwelijk komt vragen.

Is UEd. echter onverzettelijk, en verdient misschien eene courant-aanvrage bij UEd. als *savante*, van de *romanesque* zijde eene bijzondere belangstelling, dan zou ik UEd. toch raden, om niet te veel op de *Utopische* vrijers te speculeren, maar liever uwe toevlugt te nemen tot het *Handelsblad*, waar UEd. dagelijks, te midden van koffij-veilingen, stoombootdiensten, Egyptische zeep, en gezondheids-pillen allerlei opregte en welgemeende huwelijks-aanvragen kan vinden, en er uw profijt mede doen.

Ik hoop echter in het belang van u-zelve, en in dat der fatsoenelijke vrouwen in 't algemeen, dat UEd. tot inkeer moge komen, en dat ik nog te eeniger tijd moge hooren, dat UEd. het met mij eens zijt geworden ten opzigte der huwelijks-aanvragen, dit zou eene groote satisfactie zijn voor haar die, na, dienstpresentatie, de eer heeft, reverentelijk te teekenen

18 september 1843.

UEds. dienstvaardige Dienaresse,
BARBARA OUDERWETS.

PS. Toen ik straks zeide, dat huwelijks-aanvragen bij courant-annonce tot dusverre alleen door mannen gedaan werden, had ik het *Handelsblad* van heden, annonce no. 10673 nog niet gelezen. Dat is koorn op uw molen, niet waar? jufvrouw T. L. J. C! Neem vooral notitie van die bijvoeging »men kan bij mij »in huis ook logeren." Meer naïf, en tevens meer liberaal, kan men het dan toch niet verlangen. Maar verheug u niet te schielijk, mejufvrouw! Die manier zal niet *en vogue* komen, geloof dat vrij. Fatsoenlijke vrouwen trekken den neus op voor zulke walgelijkheden, en ik voor mij geloof ter eere van het schoone geslacht, dat die geheele annonce onder de rubriek der Utopische satires te huis behoort.

Nog ontvangen voor *Elisabeth Köth*: van B f 1, C een coupon groot f 1.23, X f 1.23 en door beleefde tusschenkomst van den heer commissaris van policie te Kampen, uit Utrecht vier coupons, te zamen f 4.92.

Deze vrouw bedankt bij deze de liefdevolle personen, die haar zoo ruim geholpen hebben in haren zoo droevigen toestand, — en de ondergeteekende voegt zijne erkentelijkheid hiermede bij voor de hulp, die hij van zoo velen heeft mogen ondervinden, welk hulpbetoon aan eene ongelukkige vreemde gewis hoogere goedkeuring zal mogen wegdragen.

Arnhem, 29 september 1842. ZIJNEWVARTEL.

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Van 22 tot en met 29 sept.

Gehuwd: L. W. Moll met M. Raadman. — G. Hoogenkamp met H. Raadman. — P. Verburgt met P. Kaal. — A. Aardsen met E. Kibbel.

Bevallen: E. van Zoest, geb. Kuhl, Z. — M. Marx, geb. van der Bank, D. — H. Smits, geb. van Wijk, D. — J. Bongers, geb. Schoenmaker, Z. — E. Rijssemus, geb. Houtendorp, D. — J. A. Eijmers, geb. Plankeel, D. — L. C. Kamps, geb. Nieren, Z. — A. de Bruin, geb. Hoff, Z. — A. van Loghem, geb. Fij, Z. — J. Kamphuis, geb. Blanken, Z. — D. Jacobs, geb. Reeskamp, Z. — H. W. Nieraad, geb. Lucas, Z. — H. Markus, geb. Geist, Z.

Overleden: M. Meening, 8 d. — D. G. van Embden, weduwenaar van C. M. Hanssen, 59 j. 8 m. — Doodgeb. D. van A. J. Heidenis en H. M. Moors. — Doodgeb D. van P. W. Bouwman en M. C. Jansen. — C. N. Roestenburg, 7 w. — G. W. Roelofs, 22 j. 6 m. — P. J. Engels, 4 w. — T. G. H. W. de Bruin, 6 m. — J. Wittuna, echtgenoot van G. Jansen, 43 — M. C. Jansen, huisvrouw van P. W. Bouwman, 25 j. — P. Vrancken, 1 j. 2 m.

TE NIJMEGEN.

Gehuwd: W. A. Ansums met J. Blom.

Bevallen: C. Centen, geb. Bögels, D. — A. Berenbroek, geb. Beer, D. — M. Ruardt, geb. Rambach, D.

Overleden: W. Hermse, 2 j. — F. Weilers, 1 j. — M. P. Reugers, 23 j. — J. Wallenaar, 2 j. — C. Weijers, 2 j. 6 m. — H. J. Schoken, 7 j. 6 m. — H. Wolff, 46 j. — A. Giesbers, 92 j. — C. J. Krijt, 25 j. — G. te Riet, 60 j. — J. A. van Daal, 4 j. — J. F. A. Hageman, 2 j.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: C. Aschhoff met A. Nusink. — J. W. Wisseborn met A. C. Harmsen.

Bevallen: A. Mellink, geb. Polder, D. — C. Makkink, geb. Loman, D. — W. Voskamk, geb. Lugtenberg, D. — A. Heijster, geb. Freriks, D. — J. Driesen, geb. Rutten, Z. — C. J. Hogeweg, geb. Breer, Z.

Overleden: G. van Broekhuijsen, 38 j. — H. J. Egbers, 1 j. — H. Hofman, 66 j. — E. Bergman, 11 m. — D. Hofstede, geb. Loman, 46 j. — J. Weijers, geb. Rensen, 84 j. — J. Kets de Vries, 11 m. — Doodgeb. Z. van M. J. Franken.

TE ZIEL:

Gehuwd: T. van Baars met T. Schuring.

Bevallen: A. J. Pas, geb. van Genabeek, D. — T. H. de Jongh, geb. de Groot, D.

Overleden: C. H. van Uden, 7 d.

Marktprijzen.

Arnhem, 29 september 1843.

Oude Weit van f 9.25 tot f 00.00; *Nieuwe W[eit]* f 6.75 tot f 7.75; *Rogge* van f 5.00 tot f 5.50; [...] van f 5.50 tot f 0.00; *Garst* van f 4.40 tot f 0.00; [...]sche *Haver* van f 0.00 tot f 00.00; *Voerhaver* van f [...] tot f 3.10; *Witte Boonen* van f 00.00 tot f 00.00; [...] *Boonen* van f 5.50 tot f 0.00; *Graauwe Erwten* van [...] tot f 00.00; *Groene Erwten* van f 0.00 tot f 00.00; [...] *Erwten* van f 0.00 tot f 0.00; *Koolzaad* van f 0.[...] f 00.00; *Aveelzaad* van f 0.00 tot f 00.00; *Klav[erzaad]* van f 00.00 tot f 00.00; *Aardappelen* van f 0.00 tot [...] *Boter* van f 0.60 tot f 0.70 het pond.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 30 Sept 1 El 1 Palm 0 duim; gew. 0 Duim; [...]

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker[...]